

СИЛАБУС КУРСУ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Галузь знань: **G Інженерія, виробництво та будівництво**
Спеціальність: **G17 Архітектура та містобудування**
Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Освітньо-професійна програма: **«Архітектура та містобудування»**

Рік навчання: **4**
семестр: **I**

Кількість кредитів: **3**
мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ППП: д. архіт., проф. **Дячок Оксана Миронівна**

Контактна інформація: ternopil-oks@wunu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Збереження культурної спадщини» є формування у студентів спеціальності «Архітектура та містобудування» цілісного уявлення про значення культурної спадщини, її вплив на суспільство та роль у становленні візуальної культури та професійної самосвідомості дизайнера.

Програма курсу включає ознайомлення з пам'ятками, занесеними до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, дослідження культурного надбання України, вивчення основ національного та міжнародного законодавства у сфері охорони культурних цінностей, а також аналіз сучасних стратегій збереження та популяризації культурного надбання.

Окремий акцент зроблено на розкритті потенціалу матеріальних та нематеріальних елементів спадщини як джерела натхнення для створення актуального, ідентично та національно орієнтованого графічного дизайну.

Курс сприяє формуванню у студентів гуманістичних цінностей, глибокого розуміння важливості збереження культурного надбання та здатності інтегрувати елементи спадщини у власну художню практику засобами візуальної комунікації. Дисципліна сприяє розвитку критичного мислення щодо проблем збереження культурної середовища, толерантності та поваги до культурного різноманіття через усвідомлення діалогу традицій, що лежить в основі сучасного дизайнерського підходу.

СТРУКТУРА КУРСУ

№п/п	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1			
Теоретичні та нормативно-правові аспекти культурної спадщини			
2 / -	Культурно-історичне явище культурної спадщини	Мета, предмет і завдання курсу. Сучасне значення дослідження культурної спадщини в Україні та за кордоном. Основні функції, зміст і структура культурного надбання. Визначення терміну «культурна спадщина» в міжнародних та національних правових актах. Класифікація об'єктів спадщини: пам'ятки, архітектурні комплекси та історичні місцевості. Поняття нематеріальної спадщини.	поточне опитування
2 / -	Місія ЮНЕСКО у галузі культурної спадщини: Список об'єктів світового значення	Значення ЮНЕСКО у збереженні світової культурної спадщини: історія, структура та ключові напрямки діяльності у сфері культури. Огляд ролі Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури у формуванні глобальної політики охорони культурних цінностей. Аналіз структури ЮНЕСКО та її культурної місії.	поточне опитування, зарисовки
2 / 2	Пам'ятки України у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО	Місце України в системі європейської та світової культурної спадщини. Українські пам'ятки та території, визнані об'єктами всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Виклики збереження національної спадщини в умовах тимчасової окупації Криму та повномасштабної війни з Росією.	поточне опитування, зарисовки
2 / 2	Нематеріальна культурна спадщина	Визначення терміну «нематеріальна культурна спадщина» в міжнародних та українських правових актах. Список елементів нематеріальної спадщини, що знаходяться під загрозою зникнення та потребують невідкладної захисту. Національний реєстр нематеріальної культурної спадщини України: структура, принципи формування, приклади включених об'єктів.	поточне опитування
2 / -	Світовий досвід у сфері	Європейський підхід до охорони	поточне

	охорони та збереження культурної спадщини	культурної спадщини: історія та правові механізми. Міжнародна правова база захисту спадщини, зокрема в умовах збройних конфліктів. Роль ЮНЕСКО, ЄС та Ради Європи у розробці нормативів з охорони культурного надбання. Ключові конвенції — про захист культурного різноманіття, збереження пам'яток, архітектурної спадщини, культурних ландшафтів та археології.	опитування
2 / 2	Правова та інституційна база охорони культурної спадщини в Україні	Національне законодавство України та нормативно-правові акти у сфері охорони культурної спадщини. Положення Конституції щодо збереження культурного надбання. Основні закони, що регулюють сферу спадщини. Структура державного управління в галузі охорони культурної спадщини: відповідальні органи та розподіл їхніх повноважень.	модульна контрольна робота
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти збереження культурної спадщини			
2 / 2	Музеї як осередки збереження культурного надбання	Історія та сучасність музейної справи в Україні та світі. Основні етапи розвитку музеїв, класифікація за типами відвідувачів і формами власності. Особливості становлення музейної системи в Україні. Сучасні тенденції: впровадження нових технологій, інноваційні підходи до організації простору й комунікації з публікою. Фондова діяльність як ключова функція музеїв. Структура та значення Музейного фонду України. Законодавчі основи музейної галузі: Закон України «Про музеї та музейну справу», національна музейна політика. Виклики воєнного часу: охорона та збереження музейних колекцій в умовах російсько-української війни.	поточне опитування
2 / 2	Збереження культурної спадщини в музеях Тернопільщини	Становлення музейної справи в Галичині: розвиток та особливості. Типи музеїв регіону та їх специфіка. Огляд діяльності музеїв Тернопільської області: актуальні виклики та напрямки розвитку.	поточне опитування

		Значення громадських ініціатив і меценатства у збереженні культурного надбання музеїв Тернопільщини.	
6 / 2	Історико-культурні заповідники в системі збереження культурної спадщини	Історико-культурні заповідники як важливий інструмент охорони культурної спадщини. Особливості заповідників, створених на основі архітектурних ансамблів, історичних міст, пам'яток культури та містобудування. Типологія та основні принципи функціонування таких об'єктів. Огляд мережі історико-культурних заповідників в Україні та діяльності національних заповідників. Роль заповідників у збереженні спадщини в умовах російськоукраїнської війни: виклики, адаптація та захисні заходи.	поточне опитування
2 / 2	Роль архівів у збереженні історико-культурної спадщини	Архіви як інструмент збереження культурної спадщини: світовий і український досвід. Огляд міжнародної практики функціонування архівів та особливості їхньої діяльності в Україні. Актуальні виклики та перспективи розвитку архівної справи. Правова база: Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи». Новітні технології та інновації у сфері збереження документальної спадщини. Стан Національного архівного фонду та робота архівів в умовах війни.	поточне опитування
2 / -	Захист культурних цінностей у бібліотечному середовищі	Бібліотеки як ключові осередки збереження культурної спадщини: глобальний і український контекст. Світовий досвід функціонування бібліотек та сучасні виклики в Україні. Особливості роботи бібліотек у цифрову добу: нові технології, інноваційні формати збереження знань і документів. Стан Національного бібліотечного фонду та роль бібліотек у збереженні культурних цінностей під час війни.	поточне опитування
2 / -	Державна культурна політика у сфері охорони спадщини: стратегічні підходи та	Культурна політика: поняття, мета та основні завдання. Напрями державної політики у сфері охорони культурної	поточне опитування

	інструменти реалізації.	спадщини в Україні та за кордоном. Культурні інституції: типологія та функції. Системи реєстрації культурних цінностей, зокрема Національний перелік об'єктів спадщини та Державний реєстр нерухомих пам'яток. Центр досліджень історико-культурної спадщини та його роль. Український культурний фонд: правові засади (Закон України «Про Український культурний фонд»), напрямки діяльності, підтримка культурної різноманітності й інтеграції у світовий простір.	
4 / -	Культурна дипломатія: досвід України та світова практика	Культурна дипломатія як інструмент популяризації національної спадщини. Міжнародний досвід у сфері культурної дипломатії та особливості її розвитку в Україні. Роль української діаспори у формуванні культурного іміджу держави. Проблема міжнародного визнання українських діячів культури. Діяльність Українського інституту як ключового провідника культурної дипломатії за кордоном. Значення культурної дипломатії у протидії інформаційним викликам та збереженні культурної ідентичності під час російсько-української війни.	модульна контрольна робота

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Андрус Г. О. Охорона культурної спадщини України в контексті світових інтеграційних процесів (друга половина ХХ – поч. ХХІ ст.) : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства за спец.: 26.00.05 – музеєзнавство, пам'ятокознавство. К., 2009. 11 с.
2. Історико-культурна спадщина: проблеми дослідження і збереження / ред. кол.: В. О. Горбик (відп. ред.), О. П. Дорошко, С. І. Кот, О. І. Лугова, ін. К., 1998. 399 с.
3. Культурна спадщина в контексті «Зводу пам'яток історії та культури України» / ред. кол.: В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, В. М. Даниленко, ін. К., 2015. 486 с.
4. Культурна спадщина людства: збереження та використання: навч. посіб. / за ред. В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О. О. Тарасенко. Львів, 2002. 160 с.
5. Культурна спадщина України: бібліогр. покажч. / уклад.: В. В. Степко, Г. О. Стешенко, Т. В. Улятовська, А. А. Чернявська. К., 2012. 140 с.
6. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України. К., 2012. 208 с.
7. Кот С. І. Про стан збереження культурної спадщини України: Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні» 18 квітня 2018 р. / відп. ред. В. М. Даниленко. К., 2018. 43 с.

8. Курило Т. В. Правова охорона культурної спадщини України. Львів, 2005. 156 с.
9. Литовченко В. В. Роль ЮНЕСКО в охороні та збереженні культурної спадщини в Україні (1954–2010 рр.) : дисертація канд. іст. наук за спец.: 07.00.02. Миколаїв, 2015. 200 с.
10. Нематеріальна культурна спадщина України. *Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України*. URL: <https://mkip.gov.ua/content/nematerialna-kulturna-spadshchina.html>
11. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні : пам'ятка / уклад. О. О. Скаченко, наук. ред. Ю. М. Ключко. К., 2014. 71 с. : іл.
12. Рибчинський О. Аналіз програм збереження культурної спадщини України. URL: <https://kultura.org.ua/wp-content/uploads/Heritage.pdf>
13. Спільна історія. Діалог культур : навч. посіб. Львів, 2013. 256 с.
14. Які об'єкти охороняє ЮНЕСКО в Україні?. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2020. URL: <https://ukrainer.net/unesko-v-ukraini/>
15. Videiko M. Yu. Ukraine: from Trypillia to Rus. K., 2010.
16. UNESCO World Heritage List. URL: <http://www.thesalmons.org/lynn/world.heritage.html>
17. Ukraine. URL: <http://whc.unesco.org/en/statesparties/ua>
18. Закон України «Про культуру». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
19. Закон України «Про охорону культурної спадщини». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
20. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>
21. Закон України «Про музеї та музейну справу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>
22. Закон України «Про охорону археологічної спадщини». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15>
23. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
24. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_226
25. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089
26. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69

Інтернет-джерела:

Архіви. URL: <http://www.archives.gov.ua/>

Літопис. URL: <http://litopys.org.ua/>

Вікіпедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>

Музейний простір. URL: <http://prostir.museum/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено. У процесі вивчення дисципліни «Збереження культурної спадщини» студенти зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, які є основою чесної, відповідальної та якісної освіти.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою і охоплює поточний, модульний та підсумковий контроль. Підсумковий бал визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

2 семестр – екзамен

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15	40
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять. 2. Оцінка за модульний контроль виставляється на підставі виконання практичного завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять. 2. Оцінка за модульний контроль виставляється на підставі виконання практичного завдання.		Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Визначається як середньо-арифметичне з оцінок за самостійну роботу	Практич на робота

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)

35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор EpsonEB-505	1-15
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-15
3	Інформаційна мережа ІНТЕРНЕТ	1-15